

פרשת ויצא - "להגיד בבוקר חסדך, ואמונתך בלילות"
פרשת השבוע סובבת סביב דמותו של יעקב אבינו. אנו מלווים את יעקב החל בצאתו מבית אביו, דרך מנוחתו בבית אל, החלום שחלם שם וההבטחה שקיבל, הגעתו לחרן והתמודדותו מול לבן...

חכמי המדרש מצאו בתחילתה של הפרשה רמז לתפילת ערבית, אותה חידש בדרכו לחרן. מסביר הרב שמואל רבינוביץ כי: תפילת ערבית היא תפילה שנאמרת בשעות הערב, לאחר שמחשיך היום. לא במקרה תלו חכמים חידושה של תפילה זו ביעקב, ודווקא ברגעים אלו, כאשר יעקב עושה את דרכו מבית אביו לחרן. שלוש התפילות שאנו מתפללים במהלך היום מבטאות שלושה מצבים שונים של עמידה אל מול הקב"ה:

תפילת שחרית הנאמרת בתחילתו של יום מלמדת את האדם שהדרך להצלחה איננה נסללת ע"י האדם אלא ע"י ה', האדם בתפילת הבוקר מעלה אל המודעות את תלותו הקיומית ב"מי שאמר והיה העולם".

תפילת מנחה, לעומת זאת, נאמרת לקראת סיום היום. זוהי תפילה שבאה לחתום את היום באותה הכרה שבה פתחנו את היום. ושוב זוכר האדם את העובדה שהפעילות האנושים איננה מבטיחה הצלחה, אלא תלויה ב"סייעתא דשמיא".

תפילת ערבית, נאמרת בלילה. הלילה מבטא מצב של חושך, של ספק וטשטוש. בלילה האדם מתכנס אל תוך עצמו, יעקב נמצא במצב של חושך. מתוך עמדה זו הוא יוצר תפילה חדש, תפילה שמבטאת את מצוקת השרוי בחושך. תפילת ערבית היא תפילה של תקווה, של אמונה. בספר תהילים נכתב פסוק המבטא את הפער הקיים בין היום ללילה, "להגיד בבוקר חסדך, ואמונתך בלילות". בבוקר, כאשר האדם מוצף באור, הוא חש את חסדו של אלוקים, אך בלילה, כאשר החושך סוגר על האדם ומחשבות לא טובות מחלחלות ללבו – אז נדרש האדם לאמונה בה', שיש בכוחו להוציא אותנו מכל מצב, גם החשוך ביותר.

"ויקרא את שם המקום ההוא בית אל" (כ"ח, י"ט)

הגמרא במסכת פסחים אומרת: "ואמר רבי אלעזר: מאי דכתיב (ישעיה ב', ג') "והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלוקי יעקב" אלוקי יעקב, ולא אלוקי אברהם ויצחק? אלא, לא כאברהם שכתוב בו הר, שנאמר, " אשר יאמר בהר ה' יראה", ולא כיצחק שכתוב בו שדה, שנאמר "ויצא יצחק לשוח בשדה, אלא כיעקב שקראו בית, שנאמר: "ויקרא את שם המקום ההוא בית אל".

מסביר הרב מרדכי אליהו זצ"ל בספרו דברי מרדכי על חומש בראשית כי:

"שלושת האבות הקדושים הכשירו לנו שלוש דרכים שונות בעבודת ה', בעבודת

התפילה. אברהם אבינו – ראש המאמינים, הוא הלך ממקום למקום ופירסם את שם ה', "ויקרא בשם ה' אל עולם".

אברהם אבינו התאמץ כדי לפרסם שה' אחד ושמו אחד. אברהם אבינו מלמד אותנו שהתפילה היא "הר", שצריך לעלות ולטפס עליו כדי לעבוד את ה'. "ולעובדו בכל לבבכם" – איזוהי עבודה שבלב? זו תפילה. יצחק אבינו שנעקד על גבי המזבח הוא עמוד העבודה.

יצחק קרא לעבודת התפילה "שדה". התנאים בשדה קשים, גשמים, שמש יוקדת...מלמד יצחק: גם בתנאים כאלו קשים יש לעבוד את ה' בשלמות. כדרך שאמרו בעלי הרמז על הפסוק: "בבית אלוקים נהלך ברגש"- ראשי תיבות "ברגש": ברד, רוח, גשם, שמש.

בא יעקב אבינו וקרא לעבודת התפילה: "בית". אמר יעקב, לי יש שנים עשר ילדים קטנים רכים, הם אינם מסוגלים לעלות ולטפס להר. מקום התפילה המתאים לי הוא בית, וכלשון רש"י: "מקום מיושב". מיעקב למדנו כי בית הכנסת הוא ביתו של האדם. האדם שמח להיכנס לביתו, מרגיש בו בנוח. כך צריכה להיות גם תפילתנו. "אל תעש תפילתך קבע" (אבות ב', י"ח) – כלומר אל יתפלל האדם באופן שהתפילה כפויה עליו, שהוא מרגיש אותה כמעמסה, אלא בשמחה גדולה כאדם הנכנס לביתו שש ושמח. אכן, לא קרא יעקב אבינו למקום התפילה "בית" אלא לאחר שאברהם אבינו קראו "הר" ויצחק אבינו קראו "שדה". ראשית יש לטפס על הר ולמסור נפש על העבודה, רק לאחר הכשרת הלבבות, יכולים בניהם להגיע להכרה הנפלאה ש"אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים". כותב הרב כי כאשר אנו עומדים להתפלל, עלינו לעשות זאת בהכנעה ובענווה, להתאמץ בתפילתנו, ועם זה לשמוח בעבודת ה' בכללותה. את היסודות הללו למדנו מאבותינו הקדושים, אשר יסדו לנו את התפילה וקראוה הר, שדה ובית. ועל המעלה האחרונה, שחידש יעקב אבינו, אמר דוד המלך ע"ה בתהילים "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך".

מנהיגים יקרים, חינוך לתפילה, חיבור לתפילה חינוך לאמונה, הינו אתגר לפתחנו, למדנו כי נדרשת עבודה, נדרש לטפס, ובעיקר נדרשת אהבה, חיבור והכשרת לבבות. מוזמנים להעביר לצוותים את החומרים העשירים כאן ולהזמין את כולם לכנסים המיוחדים בשבוע הבא לכבודו של הרב נריה זצ"ל. כנס לנוער וכנס למבוגרים. השבת הקרובה היא גם 'שבת הארגון' של תנועת 'בני עקיבא' ולאחריה שבתות נוספות של תנועות הנוער הדתיות.

דווקא בימים אלו בהם חלק גדול מהפעילות נאלץ לקבל אופן אחר. חניכים מצפים ל'מסורות' בסניף - כל אחד על פי גילו ושבטו..

נבקש למצוא את הדרך, כיצד הצוות החינוכי מעודד, שותף (הרבה חומרים היום מתכנים ל'סרטוני שבת ארגון' וכדו') כדי להיות מעורבים ודוחפים מתוך אמונה שהמערכת הזו היא חלק מבניית החוסן האמוני והערכי של תלמידנו! שבת שלום ומבורך, שושנה נגר